

MŮJ BRATR TOM.

Dokončení.

Povídka z Texasu.

Oh, Sir, . . . oh, nač vypravovat o sobě, — chtěl jsem povídat o svém bratru Tomovi. Co? Tehdy doma nebyl, . . . pátral asi po své Cindy bůh ví kde, zatím co jí pouze okamžik dělil od toho, aby náležela jeho bratrovi. . . . Co jsem dělal? Rozsvítil jsem a na kus papíru napsal: "Miluju Kattii a Kattie miluje tebe. Good by!" A vzal svého koně, a vzal svou pušku, — a zmizel jsem té noci z kraje. Ošel jsem na západ do prérií, do Leana Estacada. Rok jsem se toulal, půl druhého roku, dvě leta. Spadl jsem druhdy s mustanga a zlomil si nohu, . . . od té doby kulhám. Po více než po dvou letech, se srdcem dosud nezahojeným, vrátil jsem se k břehům Colorada v okrese Fayette A čekaly mne divné zprávy. Kattie umřela před rokem dle jedné souchotinami, dle druhých tajným žalem, dle jiných žlutou zimnicí a dle některých konečně otravou. Nepátral jsem po pravdě, — stálo mi, že není již mezi živými, abych byl ještě zoufalejší, než kdy jindy. A Cindy? Inu, toť právě to divné: Cindy byla rok ženou Tomovou, vzali se prý hned asi za měsíc po mém záhadném zmizení. Lidem se zdálo, že nemůže být více lásky mezi dvěma, než mezi ní a Tomem. Ale když po roce Cindy porodila dítě, — Tom zmizel právě tak záhadně, jako já. Neboť dítě bylo . . . mřené . . . mlat. A Cindy vzala si rozvod pro opuštění, i žila od toho dne s bohatým statkářem dvě míle od La Grange, s bývalým plantážníkem otrokářem, se starým Williamem Franciscem Slyterem, tehdy krásným starcem, plným síly, jehož bílé husté vlasy tolik se líbily bílým ženám. Dějí se divné věci na světě, — stalo se i toto. Sir dojísta už o tomto případě Slyterově slyšel, když jezdil na koni po okolí, — nadělovalo to tehdy mnoho hluku mezi bílými a dosud se o tom vypravuje.

Naše farma byla zpustlá a nekonale smutná. Usadil jsem se v ní a začal znova hospodářit, shrbený a utrpený. Všechno připomínalo bolestnou minulost, a často zdálo se mi, že lépe bylo by prodat a snažit se zapomenout věci, jež nikdy neměly se stát. A marným připadalo mi to lopocením pro nikoho a na nic. . . .

Po čtvrt roce přišla mne navštívit Mrs. Slyter, . . . Cindy. Pracoval jsem právě v zahradě; neslyšel jsem ji, ja zamyšlen, až teprve ucítil jsem čísi ruku na rameni. Užaslý a nemoha nalézt jediného slova, zadíval jsem se na ni. Byla krásná, — vyvinula se za ta leta v ženu, jakých mnoho mezi černými není. Její oči dosud se leskly tak neobyčejně, jako druhdy. Divný úsměv pohrával jí kolem rtů. Konečně začala hovořit jasným, tichým hlasem, ale rozhodným a jako zakazujícím mně mlsit se do její řeči: "Same, jdu ti říci, co jsi udělal. Milovala jsem tě až do onoho večera, — a miluju dosud tebe, jakým jsem tě viděla před vyslovením onoho jména. Ty's miloval jinou. Ze zoufalství vzala jsem si svého bratra, abych nerozváděla nešťastí, sama nešťastná. A pak, . . . snad že jsem ještě milovala tebe. . . . Toma jsem nikdy nemilovala, ale sušela jsem ho, neboť byl tvůj bratr a byl dobrý. A kteréhosi dne poslal mne Tom k Mr. Slyterovi s jakýmsi poselstvím. Mr. Slyterovi jsem se líbila vždy, . . . a onoho dne, ještě více, než kdy jindy. Líbil mi, jaká jsem krásná

a jak po mně touží. Mluvil tak, jak byla bych ráda slyšela hovořiti tebe a jak nemluvil ani Tom. I oddala jsem se mu, neboť líbil se mi. A tak se stalo, že se narodilo dítě Slyterovo a nikoli Tomovo. Ubohý Tom prchl do světa, — neměl tolik síly, aby mne zabil. A mne vzal si Mr. Slyter, boháč, běloch, . . . nejsme oddáni, ale miluje mne a všechno jmění připsal našim dětem, . . . máme už dvě. . . ." — Zamkla, všecka jsouc udýchána, a zářivé oči stáplýce v mých. Napadlo mne, jak směšným jsem vedle ní krásné a bohaté já, kulhavec a chudák. Bylo mi úzko z jejích očí, ale nemohl jsem, než hleděti v ně. Po chvíli ona dodala: "První dítě jmenuje se po otci William, . . . druhé po tom, jehož jediného miluji nad vše na světě, . . . Samuel. . . ." Šel z ní zář, jenž omamoval a vábil. V oné chvíli zapomněl jsem na to hrozné a rozevřel jsem náručí, mezi zuby propouštěje hlasem vášně: "Oh, Cindy, . . . Cindy moje!" Leč v té chvíli, kdy už byla téměř na mých prsou, udeřila mne v hrud ošklivým pohybem, tváře její se zhyzdily divným výrazem, a ona zahučela: "Nikoli tvoje, . . . můj drahý, . . . zapomínáš, že jsem Mrs. Slyter!" A zatím co já pokoufen díval se za ní, volně odcházela, drsně se smějíc. Když mezi dvířky plotu se naposled otočila, propukl ve mně slepý vztek vzpomínkou na utrpení bratrovo, i křičel jsem za ní špatná slova, ohydná slova, na něž ona nezůstala dlužna odpovědi.

Po tom dni jsem začal pít, nedávaje se udržeti ani nadějí v návrat Tomův.

A dva měsíce po té skončilo se vše: kteréhosi rána našli ubohého mého Toma oběšeného na stromě před domem Slyterových, právě naproti oknu do ložnice bohatého farmáře. Tak se tedy vrátil můj bratr Tom —

Zbyl jsem z rodiny Banksů sám. Farmu jsem propil, — a od té doby se vleku světem jako pes, přespávaje, kde se dá. A čekám, až jednou se spiju tak, že bílí lehce vysvětlí šerifovi, proč bylo nutno mne zastřelit. A nebo až jednou mne budou lynchovat za zapálení střechy nad hlavou Mrs. Slyter, černé vdovy po bílém, se třemi malými mulaty, a Williem, se Samem a s Tomem —

Tak, Sir, . . . prosím, . . . nejdříve vyskočím já. Tak, . . . zamkne me ložku na řetěz, . . . a vesla odnesu sám. Jest už tma, . . . zde v lese by mohl Sir zakopnout. Já to zde už znám, já nezakopnu.

Cikády crčí, světlušky litají, . . . hle jaký pěkný večer. A suchý vítr, prosím, . . . proto asi mi tak vyprahlo pti tom povídání. Jen jazyk vyplazuju, . . . jak pes. . . .

Oh, dva šillingy mi dávej Sir na whisky. Oh, děkuju, tisíckrát děkuju, . . . vždy říkám, že bílí lidé ze Severu jsou lepší k černým, než ti na Jihu. Jen něco bych prosil: kdyby Sir šel pomaleji, Sam Banks už patnáct let kulhá, už patnáct let.

Jubiläum Josefa Škody. Královská Píseň oslavovala oněhdy stoleté narozeniny jednoho z nejlepších svých rodáků, Josefa Škody, který kdysi společně s Rokytanským uznáván byl za hlavu mladší lékařské školy vídeňské. Jeho jméno zaznamáno je zlatým písmem v dějinách moderního lékařství.

Časové úvahy.

Píseň J. V. Šterba.

V jednom z minulých čísel zmínil jsem se o některých nedostatcích českých našich zábav a teprve dnes opět dostal jsem se k tomu, abych ve svém pojednání pokračoval.

Předem jsem nucen odpověděti na některá upozornění, jichž se mi s několika stran cestou soukromou dostalo. "Ono prý se to snadno řekne, opravte své zábavy, snadno se prý radí a povzbuzuje, ale mám prý se sám o to také pokusit!" Ano, to je pravda, slova beze skutků nejsou ničím; nikdo však mi nemůže říci, že jsem se o to již nepokusil, aneb že v tom směru snad nepracuji. Vy sami snad uznáte, že nemohu přijíti k vašemu programovému či zábavnímu výboru a říci, takhle a takhle pořádejte svou zábavu. Výbor ten má od vás již předem, ne-li výslovné instrukce, tož s naprostou jistotou očekávaný pokyn, aby co nejvíc těch kulatých vyzískal a v tom případě účel světí prostředky, a výbor s naprostou slegmou řídí se dle vašeho, byť i nevysloveného přání.

Že sám v tom směru pracuji? Ano, a to již déle než 1/4 roku. V červnu r. 1904 založilo nás několik po příkladu studujících na státní universitě v Lincoln Vzdělávací Klub Komenského So. Omaha č. 2. A může kdokoliv z vás říci že Klub, jehož činným členem jsem, prohrál se jen jednou proti tomu, co navrhoval jsem pro zlepšení zábav našich? Nikoliv, ani jednou! Jest sice pravda, že klub náš neprohlí až dosud daleko do veřejnosti, ale zde právě jest ta příčina, že nechceme humbukářským způsobem pomoci se pozornosti a výdělku při svém vystupování, nýbrž chceme na sebe upozorniti úsilovnou a poctivou prací pro nápravu a vzdělání.

To ovšem nejde kvapem. My nezneužívali jsme předem veliká hesla, neblýskali se hluchými národními frázemi, nevypisovali okřídlenými slovy daleko široko svůj účel — ale chopili jsme se přímo — práce. Víme sami, že nejsme nikterak dokonalými, doznáváme, že máme mnohé nedostatky, avšak máme dobrou vůli a upřímný úmysl. Přes to vše do stává se nám z mnohých stran nepřívětivě a pomluv. Mnohý by šel do schůze Komenského, ale naučil by se tam — modlit. Takové poněmá mají mnozí krajane o vzdělávacím našem Klubu. Na takové řeči není odpovědi — přijďte se přesvědčit. Jiný tam nejde, protože je tam samá bramborová slechta! To je zrovna, o čem minule jsem se zmínil. Je to jedna z prvních překážek, proč ti, kteří o nápravu a vzdělání se snaží, docházejí tak málo pochopeň. Někteří, a přiznejme raději barva, hezké procento našich lidí, zvyklí jsou tak na hrubé a neotesané řeči a jednání, že každého kdo nejedná zrovna jako oni a vede si poněkud jemněji a uhlazeněji, považují za nadutce, jemuž kde mohou, se vysmějí. Přijdou-li potom lidé takové do společnosti, kde jednání takové není jim dovoleno, cítí se nevolnými a společnost tu nazývají "bramborovou slechtou." Nemohou-li někoho pochopiti a nenlí jim něco přinést po chuti, jednoduše mu vynadají a myslí si "to jsem mu dal." A tak to jde velmi často. —

Tolik na vysvětlení mého stanoviska. Uznáte, doufám, že jednotlivec nemůže činiti zářky a nápravy ve vlastním našem domě, pakli s tím vy sami nesouhlasíte.

Ještě něco, o čem rád bych se zmínil. Někteří členové So. omahaštit pletou si moji maličkost se známým obchodníkem na 21. a Q

ul. Když jsme se oněhdy sešli, stěžoval si mi, že považován byl za původce onoho článku a od mnohých dostalo se mu domluv. Mrzelo by mne, kdyby někdo jiný trpěti měl za mne, a proto podotýkám, má-li někdo nějakých námitek proti tomu, co jsem napsal, jsem vždy ochoten, námitky ty vysvětliti a, pakli chyba je na mé straně, rád se k ní přiznám; avšak nerad bych, by někdo jiný za mne trpěl.

Minule uvedl jsem některé pokyny ku zlepšení našich zábav. Vysvětlil jsem, že by kouření mělo v tanečních sálích naprosto býti zamezeno. Chce-li někdo sám sebe otravovati dýcháním a požíváním kouře z jedovaté tabákové byliny, nemusí současně otravovati i jiné. Druhá věc, počet tanců měl by býti omezen a rozumně uspořádán, a zaveden taneční pořádek. Netrpte na programu pouze jen valčík, pochod, valčík, pochod, atd. Zaveďte tance řadové: Besedu, dvořanku, čtverylku atd., a srovnajte je tak, aby se tanec kolový střídal s tancem řadovým nebo skupinovým; po každém tanci zaveďte proměňádu, kdy účastníci při zvucích hudby neb i bez ní v párech probázejí se kolem taneční místnosti. Tím nejen poskytnete odlechu tanečnickům, ale dáte příležitost baviti se i těm, kteří nestančí, ani za promenády budou moci se projíti s dámou, baviti se s ní, i když by s ní vůbec ani na jediný tanec zadání nebyli — Nedovolte přistup podezřelým nebo nemravným osobám; kdo se nečestně zachová, vylučte ho ze svých řad. Strpíte-li nepřistojnosti jednoho, poněvadž je to příbuzný některého vašeho vynikajícího člena, musíte strpět podobné jednání od každého jiného, — a dobrá pověst vašich zábav je ztracena.

Hleďte do všeho, co podnikáte, zavést co možno nejvíce ušlechtilosti a jemnosti. Hrubost odpuzuje. A nemusíte se obávat, že by finanční výtěžek váš byl tak hrozně malý; naopak, poslechnete-li těchto pokynů, zisk váš bude značný. Předně získáte na své pověsti; za druhé zapudíte všechnu sprostou a jryšskou chásku, jež na vás vždy vrhá stín sprostoty. Nechtějte k prospěchu vašich zábav, není to také zisk! A konečně dostanete pro vaše podniky vše, co ušlechtilého jest mezi vašimi krajany. A ani zisk váš finanční nebyl by příliš vážně ohrožen, aspoň ne v blízké budoucnosti.

Proč jsem se o tomto předmětu rozepsal? Je právě teď doba "akvélých velkolepých plesů." Pomysli někdo na nápravu? Učiníme krok k lepšímu?

Národní daň.

Renfrow, Oka. Čtená redakce! Pročetl jsem p. Havlasův článek, o národní dani a prohlašuji zde svůj souhlas, s jeho návrhem. Bylo by velice potřebno, aby zde se založil národní fond, z příspěvků jednotlivců i řádů, do rukou národního výboru, který by příspěvky ty sbíral a pak jen na národní účely je vydával. Jedná se hlavně o to, kdo má býti výběřcem této daně. Musil by to býti muž, anebo výbor, v který bychom měli úplnou důvěru, který by znal naše potřeby, který by měl opravdový zájem o naše povznesení, a který by skutečně rozuměl potřebám našeho lidu. Neměl by to býti nikdo, komu by účel tohoto fondu sloužil k jeho osobnímu vynášení, nebo cizí zájmu.

Mám v pana Havlasu úplnou důvěru a vezme-li tento úkol na sebe, jsem ochoten v jeho ruce složit \$10.00 hned a pak zavazují se k účelu tomu po 5 dollarech ročně přispívati.

Nemůže-li převzít úřad ten na

sebe, nechť zvolí tříletný výbor, anebo ať tento výbor zvolen jest ode všech řádů rozličných našich národních spolků, ale ať p. Havlasa má dozor nad výběrem tímto, jako dohlížitel nebo vykonavatel, jako nejvyšší hlava tohoto hnutí, tak aby věc ta byla patřičně vedena a opravdu byla ku prospěchu celé české veřejnosti.

To jest můj náhled. Možno, že povolanejší muži z našeho středu budou míti návrh lepší, než je tento. Ale nebude-li míti výbor úplnou důvěru lidu a přispívatelů, zahyne v hádkách a nesvárech a jak sám p. Havlasa podotýká, bude více národního škandálu a více nedůvěry mezi námi, než až dosud je a naše národní věc padne, aby více nepovstala.

Když by byla úplná důvěra v takový výbor, zajisté, že by naše česká veřejnost s radostí přispěla, v každém ohledu. V případě opáčením nebude nikoho, ani mne nevyjímaje, kdo by tento podnik podporoval. Proto by bylo žádoucí, aby p. Havlasa, byl aspoň jedním z výboru, třebaže by zde ve Spojených Státech nebydlil.

T. J. Klíma.

Asylum, Neb. — Nevím ani, jak bych měl začít tento dopis, abych vám ukázal vděčnost za snahy vaše o zájmy českoamerické. Jest mi velice milé, že není mezi vámi a "Osvětou" té proklaté fevnivosti. Oba listy jsou nyní výborné; jen tak dále pokračujte! Před p. Havlasou klobouk dolů. Když jsem byl ve Wilber a podáváje mu ruku, zval jsem jej k sobě, nenadál jsem se, že nám tak promluví do duše. Často jsem si na vše rozpomínal, o čem nás nyní opravuje a i tehdy chtěl jsem se mu v soukromí vyzpovídat. Svému příteli Čechoameričanu, když se mne tázal, jak to přijde, že ač jsa mlád, tak dobře nás zná, odpověděl jsem: "Poněvadž je veskrze vzdělaným mužem a ať si mu nadávajš snůlků, idealistů neb jiných jmen, u většiny lidu zůstane zlatým písmem zaznamenán." Mám jedenáct dětí a osm jich chodí do Wilber do školy. A bohužel, jen s dvěma se mohu domluvit česky, s ostatními jen anglicky. Jak mne to bolí, přiu-li domů česky a oni s tžíž to čtou. A nyní nám ještě školní výbor wilberský nasadil němčinu k vyučování českým dětem a snad ani jeden školák ve Wilber není Němcem. Sám sice umím německy psát i číst, ale za mého 40letého pobytu v Americe, dosud málo mi platno to bylo. A nyní mé děti se němčině naučit musí a na českou řeč na školách wilberských se zapomíná. Kdybych nebyl tak často od rodiny své vzdálen, jsa stále zaměstnán svým povoláním, vzal bych se o to. Ale vždyť konečně ve Wilber máme české spolky, které ve svých stanovách mají udržování české řeči i národnosti! Kde ty jsou? Proč ty mlčíš?

Jakmile budete míti ty kolky na národní daň, pošlete mi jich za dollar, pro začátek.

Pan Havlasa se též rozepsal o českých studujících na universitě ve státě Nebraska a o spolku Komenského. Co dobro by vykonal, kdyby je tak měl jednou pohromadě a do duše jim promluvil. Přeji vám mnoho zdaru!

Max Storkan.

Nová kniha Jana Havlasa. Právě se dovidáme z českých listů, že vyšla nová kniha Jana Havlasa: "Jak sny umírají". Pražské listy o ní píšou: "Poutavá četba, jež krásným svým stylem unáší čtenáře. Látka na mnoze bizarní, překvapující svými náhlými obraty. Na některých místech přímo se nám zdá, jako by k nám mluvil A. E. Poe."